

T. XXV (2022) Z. 1 (65)
ISSN 1509-1074
10.24425/rhpp.2022.140489

ROCZNIK
HISTORII PRASY POLSKIEJ

Polish computer magazines: Changes and professionaliza- tion of the IT publishing market

Prasa informatyczna w Polsce — zmiany na rynku i profesjonalizacja segmentu

Katedra Dziennikarstwa
i Komunikacji Społecznej
Uniwersytet Jana Kochanowskiego
ul. Uniwersytecka 17
PL 25-406 Kielce
e-mail: p.ciszek@ujk.edu.pl
<https://orcid.org/0000-0003-0203-3810>

Przemysław
CISZEK

KEY WORDS:

Poland's computer press, market changes,
professionalization

SŁOWA KLUCZOWE:

prasa komputerowa, prasa polska, zmiany na rynku

ABSTRACT

It seems that Polish IT press has its best years far behind. After its popularity skyrocketed in the 1990s, when it was the primary source of information for millions of computer owners, it has lost much of its attractiveness and usefulness. Nowadays information and advice can be found in countless websites and discussion forums, as well as YouTube channels. In effect, today, most of the magazines in that market segment are aimed at professionals.

ABSTRAKT

Polska prasa informatyczna najlepsze lata ma już dawno za sobą. Po gwałtownym wzroście popularności w latach 90., kiedy to służyła milionom posiadaczy komputerów za podstawowe źródło informacji, stała się dużo mniej istotna i użyteczna. Funkcję informacyjną i poradnikową przejęły niezliczone strony internetowe i fora dyskusyjne, a także kanały na YouTube. Większość tytułów na rynku stanowią obecnie czasopisma przeznaczone dla profesjonalistów z branży IT.

Streszczenie

Pierwszym czasopismem komputerowym w Polsce był „Bajtek”, który pojawił się na rynku w 1985 roku. Zaraz po nim zadebiutowały inne popularne magazyny, takie jak „IKS” czy „Komputer”. Polacy poszukiwali informacji i porad dotyczących 8-bitowych komputerów, które coraz częściej pojawiały się w naszym kraju. W latach 90. nastąpił znaczny rozwój tego segmentu prasy. Powstały dziesiątki tytułów, które edukowały społeczeństwo w temacie komputerów osobistych. Dużą rolę odgrywały zachodnie wydawnictwa przejmujące polskie tytuły lub zakładające własne. Nieco później niż czasopisma popularne pojawiły się periodyki przeznaczone dla specjalistów z branży IT.

Obecnie w Polsce ukazuje się tylko kilka czasopism komputerowych, z czego jedynie trzy przeznaczone są dla przeciętnych użytkowników komputerów. Pozostałe z nich są skierowane do profesjonalistów z różnych segmentów branży informatycznej. Rozwój Internetu i upowszechnienia dostępu do niego spowodował, że popularna prasa komputerowa straciła na znaczeniu. Użytkownicy mogą odnaleźć interesujące ich informacje, testy sprzętu i porady na licznych portalach i blogach technologicznych. Nie muszą wydawać pieniędzy na czasopisma, w których nie zawsze znajduje się to, co ich interesuje.

Magazyny informatyczne mają zazwyczaj rozbudowane witryny internetowe, na których zamieszczają newsy z branży oraz wiele innych informacji. W obliczu niewielkich nakładów tych tytułów należy przypuszczać, że większość ich odbiorców korzysta z treści w Internecie, a nie w drukowanym wydaniu. Następuje w tym przypadku znaczna konwergencja treści.

Wstęp

Co do tego, że rynek prasy w Polsce podlega w ostatnich dziesięcioleciach ogromnym przemianom, nie trzeba chyba nikogo przekonywać. W latach 90. nastąpił gwałtowny wzrost liczby wydawanych tytułów właściwie w każdym segmencie. Nie ominęło to prasy komputerowej, której początki sięgają czasów PRL i która była w tym czasie bardzo popularna, mimo że do komputerów 8-bitowych (Commodore, Atari, ZX Spectrum) zwykły obywatel nie miał raczej dostępu.

Na początku należałoby zdefiniować, czym właściwie jest „prasa komputerowa/informatyczna”. Mówimy bowiem o segmencie niejednorodnym, składającym się z kilku podtypów. Tomasz Mielczarek zaliczył ją do prasy dla mężczyzn, gdyż według badań czytelnictwa stanowią oni większość jej odbiorców¹. To pewne uproszczenie, ale analogiczne do tzw. prasy kobiecej, także czytanej przez mężczyzn. Można także uznać, że jest to prasa hobbistyczna, jednak także — w niektórych przypadkach — branżowa. Segment ten ewoluował i obecnie na rynku występują dwie zasadnicze grupy: czasopisma popularne oraz czasopisma profesjonalne.

Prasa informatyczna (zwana także komputerową) nie bywa zbyt często przedmiotem zainteresowania badaczy mediów. Władysław M. Kolasa opublikował 20 lat temu artykuł zawierający zestawienie prasy informatycznej, obejmujące kilkadziesiąt lat: od 1956 do 1998 roku². Do prasy informatycznej włączył także czasopisma naukowe oraz te poświęcone grom wideo. Interesującą pozycją dotyczącą polskiej prasy komputerowej w PRL jest książka Wiesława Cetera *IKS — Informatyka, Komputery, Systemy 1986–1989. Studium przypadku*³. W niniejszym artykule skoncentrowano się na prasie ogólnodostępnej, pomijając czasopisma naukowe posiadające odrębną specyfikę i nieskierowane do przeciętnego użytkownika komputerów czy

¹ T. Mielczarek, *Monopol, pluralizm, koncentracja. Środki komunikowania masowego w Polsce w latach 1989–2006*, Warszawa 2007.

² W.M. Kolasa, *Prasa komputerowa w Polsce. Historia i statystyka*, „Annales Academiae Paedagogicae Cracoviensis. Folia 2, Studia Ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia” 2001, z. 1, s. 109–135.

³ W. Cetera, *IKS — Informatyka, Komputery, Systemy 1986–1989. Studium przypadku*, Warszawa 2016.

nawet do zawodowego informatyka. Czasopisma o grach wideo pominięto z kolei z powodu ich koncentracji na odmiennej tematyce.

Celem artykułu jest przedstawienie obecnej sytuacji prasy komputerowej w Polsce i zmian, jakie zachodziły w tym segmencie w XXI wieku. Zastosowano jakościową analizę zawartości oraz kwerendę archiwalną i internetową.

Historia segmentu

W okresie PRL-u wydawano głównie specjalistyczne i naukowe czasopisma informatyczne kierowane do wąskiej grupy ekspertów. Były to takie tytuły, jak np. „Archiwum Automatyki i Telemechaniki” (od 1956 r.), „Prace Państwowego Instytutu Elektroniki” (od 1960 r.), czy „Techniki Komputerowe” (od 1962 r.).

Przełom nastąpił dopiero w roku 1985, wraz z premierą „Bajtki”, pierwszego popularnego czasopisma komputerowego w Polsce. Zaczynało jako dodatek do „Sztandaru Młodych” i „Odrodzenia”, by w 1986 roku przekształcić się w samodzielny tytuł skierowany głównie do młodych czytelników, których wprowadzał w tajniki 8-bitowych komputerów i programowania. W 1986 roku zadebiutowały także: „Komputer” poruszający nieco bardziej skomplikowane tematy i nastawiony na starszych użytkowników komputerów oraz „IKS — Informatyka Komputery Systemy”, który również celował w bardziej ambitnych czytelników. W 1987 roku pojawił się z kolei „Informik”, kwartalny dodatek do „Młodego Technika”. „MikroKLAN” tworzony przez redaktorów miesięcznika „Informatyka”. Wszystkie te czasopisma były oczywiście elementem państwowego systemu wydawniczego, co pokazuje dobitnie, że komputery osobiste stały się ważne także dla władz PRL. Jeszcze pod sam koniec 1989 roku, dzięki inicjatywie wydawnictwa „Lupus”, pojawił się dwutygodnik (a potem miesięcznik) „PC Kurier”. Po 1990 roku na rynek weszły nowe tytuły dotyczące informatyki i komputerów domowych. „Komputer” został przejęty przez wydawnictwo IDG, największy na świecie koncern wydawniczy zajmujący się prasą komputerową. Z tego mariażu powstał „PC World Komputer”. Z kolei „Bajtek” (pod egidą Spółdzielni „Bajtek”) utrzymał się na rynku do 1996 roku (łącznie wydano 134 numery).

Początek lat 90. to w Polsce także okres świetności komputerów 16-bitowych „Amiga”. Już w 1990 roku na rynku pojawiły się czasopisma „C64 Plus4 & Amiga” i „Amigowiec”. Następnie przyszedł czas na „Kebab” oraz „Commodore & Amiga”. Jednakże w zasadzie cały zachodni świat przesiadał się już na komputery typu PC, więc także w Polsce zaczęło ich przybywać, odsyłając powoli w niebyt 8-bitowe „mikrokomputery” oraz Amigi. Wpłynęło to także na tematykę czasopism informatycznych i upadek tytułów przeznaczonych dla fanów Amig.

Pod koniec lat 90. istniało na polskim rynku wiele czasopism o charakterze edukacyjnym tworzonych specjalnie dla nowych użytkowników komputerów, np. „Easy

PC”, „E@sy Internet” czy „Mama, Tata, Komputer i Ja”. W tym okresie odbywała się intensywna komputeryzacja kraju, gdyż coraz więcej gospodarstw domowych miało maszyny typu PC. Dla wielu osób komputery były swoistą *terra incognita* i tego typu prasa stanowiła doskonałe źródło informacji dla początkujących.

Równolegle powstały czasopisma fachowe, dotyczące bardziej zaawansowanych kwestii, takich jak programowanie czy grafika komputerowa. „Programista” czy „psd Photoshop” dostarczały informacje profesjonalistom, którzy chcieli być na bieżąco z nowinkami ze swojej specjalizacji.

Jednym z liderów ówczesnej prasy komputerowej było wydawnictwo „Lupus” powstałe już pod koniec 1989 roku. Wydawało wiele tytułów dotyczących szeroko rozumianej informatyki zarówno dla zwykłych użytkowników, jak i dla profesjonalistów.

Na rynku tej prasy zaczęła następować coraz większa rotacja — kolejne tytuły zamykano, a na ich miejsce wchodziły nowe. Taki stan nie mógł jednak trwać w nieskończoność i wraz z rozpowszechnieniem się dostępu do Internetu nowe tytuły przestały się ukazywać na rynku. Ważnymi czasopismami tego segmentu, które zakończyły działalność w ostatnich latach, były:

- „PC World”: istniał na polskim rynku od 1992 roku, a powstał przez połączenie magazynu „Komputer” z licencjonowanym i wydawanym w wielu krajach „PC World”. Do 2008 roku wydawano go pod tytułem „PC World Komputer”. Był to magazyn o charakterze ogólnym przeznaczony dla szerokiego grona odbiorców. Ostatni numer ujrzał światło dzienne w grudniu 2018 roku. Jest to zatem, jak do tej pory, najdłużej ukazujący się magazyn komputerowy w Polsce.
- „Chip”: ukazywał się w latach 1993–2017 jako miesięcznik przeznaczony dla przeciętnego użytkownika komputerów i nowych technologii. Pierwszym wydawcą był Phoenix Intermedia, ostatnim Burda Communications, który to zdecydował się zamknąć tytuł z powodu niezadowolającej sprzedaży. W maju 2017 roku część osób z redakcji magazynu założyła spółkę „L-Space” i zawarła umowę licencyjną na wydanie serwisu Chip.pl. W lutym 2020 serwis zakończył jednak działalność. Portal reaktywowany został w maju 2021 roku, a nowym wydawcą stała się spółka WN Media Group.
- „Enter”: był jednym z pierwszych czasopism komputerowych utworzonych po transformacji ustrojowej — w 1990 roku. Za jego powstanie odpowiadało wydawnictwo „Lupus”. Profil „Entera” przypominał inne czasopisma z tego segmentu, gdyż zawierał nowinki z branży, testy programów i sprzętu oraz porady. W roku 2003 magazyn przeszedł w ręce koncernu Burda Communications, który zakończył jego wydawanie wiosną 2007 roku. We wrześniu 2009 roku wydawnictwo wznowiło jego publikowanie, ale w zmienionej postaci — w piśmie znajdowały się recenzje programów pisane przez czytelników. Jednakże wydawca szybko podjął decyzję o zawieszeniu tego tytułu. Ostatnim numerem okazało się wydanie z marca 2010 roku.

Czas obecny

Z badań prowadzonych przez Władysława M. Kolasę na koniec roku 1998 wynika, że w owym czasie ukazywało się w Polsce około 60 tytułów prasowych dotyczących komputerów i informatyki, wliczając w to periodyki reklamowo-informacyjne oraz dodatki do gazet takich, jak chociażby „Życie Warszawy” czy „Gazeta Wyborcza”.

Obecnie na polskim rynku prasowym istnieje zaledwie kilka magazynów komputerowych/informatycznych. Wynika to z kilku powodów. Po pierwsze, według badań prasa drukowana cieszy się coraz mniejszym zainteresowaniem czytelników⁴ — niezależnie od tego, czy jest to prasa codzienna czy tygodniowa. Po drugie, segment prasy komputerowej padł, podobnie jak prasa o grach wideo, ofiarą Internetu i łatwości dostępu do informacji, jaki on oferuje.

Obecnie wydawane magazyny informatyczne można podzielić na dwie podstawowe grupy: profesjonalne oraz popularne. Pierwszy rodzaj skierowany jest do specjalistów z dziedziny technologii informatycznych, takich jak programiści czy administratorzy serwerów. Magazyny te mają zazwyczaj niższy nakład i wyższą cenę niż te popularne. Druga grupa czasopism nastawiona jest na przeciętnego użytkownika komputerów, który szuka porad sprzętowych i software'owych, testów sprzętu i newsów ze świata technologii cyfrowych. Poniżej przedstawiono krótką charakterystykę obecnie ukazujących się czasopism komputerowych:

1. „Komputer Świat” i „Komputer Świat Twój Niezbędnik”

W 1998 roku na polskim rynku zadebiutował „Komputer Świat” wydawany przez Ringier Axel Springer. Była to polska edycja „Computer Bilda” istniejącego na niemieckim rynku od 1996 roku. Od początku tytuł ten jest skierowany do przeciętnych użytkowników komputerów, poszukujących praktycznych informacji, testów i porad. W 2012 roku magazyn stał się miesięcznikiem. Od 2007 roku do każdego numeru dołączana jest płyta z pełnymi wersjami programów użytkowych. Wewnątrz tytułu znajdują się nowości ze świata komputerów i nowoczesnych technologii, testy sprzętu oraz elektroniki użytkowej. Zazwyczaj kilkanaście stron poświęca się opisom programów zamieszczonych na płycie. Cena magazynu wynosi obecnie 13,90 zł.

Wydawca magazynu „Komputer Świat” starał się dotrzeć do bardzo zróżnicowanych odbiorców poprzez periodyki nakierowane na konkretną grupę docelową. W ciągu lat powstało więc kilka tytułów prasowych o zróżnicowanym charakterze.

⁴ <https://www.wirtualnemedial.pl/arttykul/sprzedaz-gazety-luty-2021-gazeta-wyborcza-rekordowy-spadek> [dostęp: 6.06.2021].

W 2000 roku pojawiła się kolejna wersja „Komputer Świata” o podtytule „Twój Niezbędnik”. Jego idea polegała na udostępnianiu czytelnikom różnorodnych programów użytkowych oraz gier na załączonej płycie CD. W czasach gdy niewiele osób posiadało dostęp do szybkiego Internetu, była to bardzo przydatna publikacja. Z czasem płyta CD została zastąpiona przez pojemniejszy dysk DVD. Czasopismo ukazywało się co kwartał, ale obecnie wydawane jest w cyklu dwumiesięcznym. Cena wynosi 14,90 zł.

Pisząc o tych czasopismach, należy wspomnieć o kilku pozostałych magazynach z tej z rodziny, które już się nie ukazują.

Wiosną 2000 roku na rynku zadebiutował „Komputer Świat GRY” — czasopismo poświęcone w całości grom komputerowym. Była to próba zaistnienia w segmencie czasopism o grach. W tamtym czasie na rynku ukazywało się bardzo wiele popularnych magazynów o tej tematyce, ale „Komputer Świat GRY” wyróżniał się poważniejszym niż konkurencja podejściem do tej kwestii. Od samego początku dołączano do niego płytę z pełną wersją gry. Ostatni numer ukazał w grudniu 2012 roku.

„Ekspert” ukazywał się w latach 2002–2010 i jak wskazuje jego tytuł, był skierowany do zaawansowanych użytkowników i specjalistów z dziedziny informatyki. Zawierał teksty o dużo trudniejszych zagadnieniach niż bazowe czasopismo. Dołączano do niego płyty CD/DVD z pełnymi wersjami programów użytkowych.

„Senior” to specjalne wydanie „Komputer Świata” kierowane do starszych użytkowników komputerów. Było odpowiedzią na rosnące zapotrzebowanie na poradniki przeznaczone dla tej grupy osób. Ukazało się tylko kilka wydań, głównie w 2011 roku.

2. „PC Format”

Jest to miesięcznik ukazujący się od 2000 roku. Początkowo wychodził pod egidą brytyjskiego Future Publishing Poland, które to wydawnictwo posiadało w owym czasie tytuły prasowe w naszym kraju. W 2002 roku został przejęty przez Bauer Media. Od roku 2019 magazyn jest dwumiesięcznikiem – zbiegło się to z problemami wydawnictwa Bauer, które powoli likwidowało niektóre czasopisma i przeprowadzało zmiany w redakcjach. W połowie roku 2020 Bauer sprzedał prawa do tego tytułu oraz do „CD-Action” agencji eventowej Fantasy Expo, która powołała spółkę Gaming Tech Esports Media i kontynuuje wydawanie „PC Formatu” jako miesięcznika. Do czasopisma dołączana jest płyta DVD z pełnymi wersjami programów użytkowych oraz innymi dodatkami. Czasopismo to miało początkowo charakter informacyjny, ale z czasem zmieniło się bardziej na poradnikowe, zamieszczając testy sprzętu i poradniki dla przeciętnych użytkowników komputerów. Cena wynosi 9,49 zł.

3. „Linux Magazine”

Jest to polska edycja niemieckiego czasopisma, które ukazuje się od 1994 roku i doczekało się kilku wersji narodowych (m.in. portugalskiej i hiszpańskiej). W naszym kraju obecne na rynku od 2004 roku. Wydawcą tytułu jest Wydawnictwo Wiedza i Praktyka sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, a poprzednim było Linux New Media Polska sp. z o.o.

Jak wskazuje tytuł, magazyn ten koncentruje się na systemie operacyjnym Linux i jego dystrybucjach. Oprócz tego zamieszcza się tam artykuły na tematy związane z szeroko rozumianą informatyką i sprzętem komputerowym. Redaktorem naczelnym od wielu lat pozostaje Artur Skura. Do czasopisma dodawana jest płyta DVD, na której znajdują się na przykład różne dystrybucje systemu Linux. Nakład deklarowany przez wydawcę to 6000 egz. Cena wynosi 34,90 zł.

4. „Programista”

„Programista” to dwumiesięcznik istniejący na rynku od 2012 roku wydawany przez Dom Wydawniczy Anna Adamczyk (obecnie redaktorem naczelnym jest ona sama). To tytuł przeznaczony głównie dla programistów oraz zaawansowanych użytkowników komputerów. Podzielony jest na takie działy, jak: *Biblioteki i Narzędzia*, *Algorytmika*, *Bezpieczeństwo*.

Nakład magazynu wynosi 5000 egz., a łącznie z prenumeratą cyfrową dociera on do około 10 000 czytelników. Cena czasopisma wynosi 25,90 zł.

„Programista Junior” to specjalna edycja magazynu „Programista” przeznaczona dla młodych czytelników zainteresowanych informatyką. Ukazuje się od 2019 roku w cyklu dwumiesięcznym. Zawiera kursy programowania dla młodych fanów informatyki. Często związane są z gramami wideo. Cena tytułu to 12,50 zł.

5. „Computerworld Polska”

To polska edycja magazynu, który zaczął ukazywać się w roku 1967 w Stanach Zjednoczonych. W naszym kraju istnieje na rynku od 1990 roku, a za pierwsze numery odpowiadała spółka ComPress. Następnie wydawcą został oryginalny wydawca, czyli amerykański koncern IDG (International Data Group Inc.).

Jest to tytuł typowo specjalistyczny, niskonakładowy, przeznaczony dla osób zawodowo zajmujących się technologią informacyjną. Dzieli się na takie sekcje, jak *Technologie*, *Zarządzanie*, *Sieci*, *Wydarzenia*. Wydawca prowadzi także internetowy kiosk, gdzie można nabyć inne publikacje polskiego oddziału IDG. Od 2011 roku stanowisko redaktora naczelnego pełni Tomasz Bitner. Nakład nie jest ujawniany. Czasopismo początkowo było tygodnikiem, potem dwutygodnikiem, a następnie miesięcznikiem. Obecnie magazyn ukazuje się jako dwumiesięcznik i kosztuje 79,80 zł.

6. „Computer Reseller News Polska”

Zadebiutował na rynku w 1998 roku jako polska edycja amerykańskiego magazynu „Computer Reseller News” ukazującego się od 1982 roku. Tytuł wydawało przez kilka lat wydawnictwo „Lupus” — zasłużone dla polskiego rynku prasy komputerowej — wydawca wielu czasopism z tego segmentu dla zwykłych użytkowników i zawodowców. W 2003 roku przedsiębiorstwo zostało zakupione przez polski oddział koncernu Vogel Burda GmbH. Magazyn pozostał pod jego skrzydłami aż do 2020 roku, kiedy to tytuł został sprzedany spółce Peristeri założonej przez dotychczasowy zespół redakcyjny miesięcznika. Nakład wersji drukowanej wynosi 5000 egz.

Magazyn publikuje materiały dotyczące sprzętu komputerowego, wywiady z przedsiębiorcami branży IT, a także porusza kwestie prawne związane z informatyką. Według wydawcy magazyn dociera do kadry zarządzającej firm informatycznych i stanowi źródło wiedzy o najnowszych trendach rynkowych, wydarzeniach oraz innych kwestiach kluczowych z punktu widzenia prowadzonego biznesu. Czytelnikami są głównie resellerzy IT, integratorzy systemów oraz dostawcy i dystrybutorzy usług internetowych⁵.

Redakcja wydaje od 2013 roku także kwartalnik pod tytułem „Vademecum VAR-ów i integratorów”. Jest to publikacja przeznaczona dla dość wąskiego grona specjalistycznych firm informatycznych, które zajmują się dostarczaniem specyficznych usług⁶.

Kilka razy w roku w poszczególnych wydaniach ukazuje się „Raport 360°”, poruszający konkretne zagadnienia, np. tzw. *home office*, czy projektory.

Interesującą cechą magazynu pozostaje to, że jest on dostępny za darmo na stronie internetowej w formie pliku PDF. Ponadto za jego prenumeratę w wersji drukowanej także musimy płacić.

7. „IT Professional”

Miesięcznik „IT Professional” istnieje na rynku od 2011 roku. Redaktorem naczelnym jest Artur Cieślík, wydawcą zaś przedsiębiorstwo Presscom. Jak piszą twórcy magazynu: „«IT Professional» to miesięcznik dla specjalistów IT zatrudnionych w biznesie lub prowadzących własne firmy świadczące usługi informatyczne. W odróżnieniu od popularnej prasy komputerowej «IT Professional» ma charakter ekspercki [...]”⁷. Znajduje to potwierdzenie w działach czasopisma, gdyż są to np. *Serwery, Stacje robocze czy też Zarządzanie i prawo IT*. Magazyn jest nastawiony

⁵ Media Kit czasopisma „Computer Reseller News”, egzemplarz udostępniony przez redakcję.

⁶ VAR — Value Added Reseller. Są to przedsiębiorstwa zajmujące się dostarczaniem spersonalizowanych usług informatycznych dla firm. Bazują one na dostępnym sprzęcie i oprogramowaniu tworząc „wartość dodaną”.

⁷ <http://www.it-professional.pl/o-miesieczniku/> [dostęp: 6.06.2021].

na technologie serwerowe i sieciowe. Porusza też tematy związane z technologiami mobilnymi. Skupia się na technicznej stronie poruszanych zagadnień, w przeciwieństwie do np. „IT Reseller”. Cena magazynu wynosi 36 zł.

8. „IT Reseller”

Czasopismo ukazuje się na rynku od 2002 roku. Wydawcą jest warszawska spółka Smart Media, a redaktorem naczelnym Mariusz Laurisz. Przez pierwsze lata tytuł był dwutygodnikiem, obecnie wychodzi jako miesięcznik. Zgodnie z nazwą przeznaczony jest głównie dla przedsiębiorstw zajmujących się sprzedażą rozwiązań sprzętowych i programowych związanych z technologią komputerową. Brakuje w nim zatem artykułów stricte technicznych, a redakcja koncentruje się raczej na tekstach przedstawiających pewne trendy i zjawiska w IT.

Redakcja prowadzi także kanał w serwisie YouTube o nazwie ITReseller.tv⁸, gdzie zamieszcza głównie wywiady z ważnymi postaciami z polskiego kręgu managementu IT. Wydawca organizuje coroczny plebiscyt *IT Champions*, w którym wybierane są najlepsze firmy z polskiego sektora IT. Nakład wersji drukowanej wynosi około 5000 egzemplarzy. Z kolei ponad 15 000 prenumeratorów otrzymuje wydanie w wersji cyfrowej⁹. Magazyn dystrybuowany jest w ramach bezpłatnej prenumeraty, ale tylko dla firm związanych z branżą IT. Niektóre wydania są także udostępniane bezpłatnie w sieci przez wydawcę.

Sprzedaż czasopism komputerowych

Trudno określić, jak wygląda nakład i sprzedaż większości z przedstawianych wcześniej magazynów, gdyż znaczna ich część nie była nigdy zrzeszona w Związku Kontroli Dystrybucji Prasy. Uniemożliwia to przedstawienie tych danych w ciągu lat. Obecnie rolę ZKDP w tym zakresie pełni witryna internetowa Polskich Badań Czytelnictwa, na której znajdują się aktualne dane dotyczące sprzedaży „Komputer Świata” i „Komputer Świat Twój Niezbędnik”. Udało się jednak dotrzeć do dość wiarygodnych danych dotyczących „PC Formatu”. Najświeższe dotyczą roku 2020. W okresie sierpień 2020 — styczeń 2021 magazyn notował średnią sprzedaż miesięczną na poziomie 17 591 egzemplarzy. Widać zatem stopniowy spadek zainteresowania tym tytułem wśród czytelników.

Sprzedaż „PC Formatu” była w 2009 roku znacząco większa niż „Komputer Świata”, ale z biegiem lat można zaobserwować ogromny jej spadek.

⁸ <https://www.youtube.com/channel/UCFzJktqQf46aLJuz0mHx9PA> [dostęp: 6.06.2021].

⁹ *Stopka redakcyjna*, „IT Reseller” 2021, nr 338 (numeracja ciągła), s. 3.

Tabela 1

Sprzedaż miesięczna magazynów „PC Format” i „Komputer Świat” w latach 2009–2019

Rok	„PC Format”	„Komputer Świat”
2009	95 378	59 190
2010	80 732	50 681
2011	65 291	39 279
2012	72 125	42 908
2013	65 277	31 842
2014	57 928	34 115
2015	51 299	35 274
2016	41 518	32 891
2017	34 908	32 303
2018	27 052	30 682
2019	25 225	28 671

Źródło: dane ZKDP/PBC

„Komputer Świat” także był notowany przez ZKDP i znajduje się w bazie PBC. Dzięki temu wiadomo, że w okresie marzec 2021 — sierpień 2021 sprzedaż tego tytułu wyniosła średnio (łącznie z wydaniem cyfrowymi i prenumeratami obu rodzajów) 22 353 egz. Widać zatem kontynuację trendu spadku sprzedaży. Nie jest to zaskakujące i potwierdza trend dla tego segmentu prasy.

Według Polskich Badań Czytelnictwa przeprowadzonych w okresie od października 2020 do marca 2021 roku miesięcznik „Komputer Świat” miał czytelnictwo na poziomie 2,2 proc., a w przybliżeniu czytało go 660 000 osób. W takim samym okresie „Komputer Świat Twój Niezbędnik” zanotował czytelnictwo 0,9 proc. i zasięg ok. 261 000 osób. Sprzedaż „Twojego Niezbędnika” wyniosła średnio (łącznie z wydaniem cyfrowymi) 17 454 egz. w okresie IV 2020 — III 2021¹⁰. Brak danych za lata wcześniejsze.

Witryny internetowe omawianych czasopism

W momencie gdy drukowana prasa komputerowa przeżywa kryzys spowodowany wszechobecnością Internetu, to właśnie w nim wydawcy zdają się upatrywać ratunku. Portali technologicznych i związanych z komputerami i szeroko pojętą informatyką działa w polskim Internecie bardzo wiele. Popularnymi są chociażby Antyweb i Spider’s Web. Każde z omawianych czasopism posiada również swoją,

¹⁰ <https://www.pbc.pl/rynek-prasowy/> [dostęp: 6.06.2021].

najczęściej rozbudowaną, stronę internetową, która pełni rolę niewielkiego portalu informacyjnego. Przykładowo witryna „Komputer Świata” jest bardzo złożona i dzieli się na wiele sekcji tematycznych. To obecnie wyłączny dostawca treści technologicznych dla portalu Onet.pl, także należącego do Ringier Axel Springer.

Dzięki danym z Raportu Prasa+ Siła Marki wiemy, że witryna komputerswiat.pl notowała w kwietniu 2021 roku ponad 4,5 mln realnych użytkowników¹¹. Zawiera ona bardzo wiele podstron i łatwo trafić na nie przez wyszukiwarkę. Konkurencyjny portal magazynu „PC Format” zdobył w lipcu 2021 roku około 310 000 wizyt¹². Widać zatem dużą różnicę popularności obu serwisów, zwłaszcza że wizyty nie przekładają się na liczbę realnych użytkowników i jest ona mniejsza.

Strony magazynów przeznaczonych dla profesjonalistów zawierają artykuły i newsy przeznaczone dla innej, mniej licznej, grupy osób. Z analiz serwisu SimilarWeb wynika, że serwis internetowy magazynu „Computerworld Polska” miał w lipcu 2021 roku 160 000 odsłon¹³. Jest to z pewnością więcej, niż wynosi potencjalne czytelnictwo drukowanego wydania. Z kolei witryna czasopisma „Computer Reseller News Polska” (www.crn.pl) odnotowała w takim samym okresie tylko 55 000 odsłon.

Pozostałe magazyny profesjonalne nie mają wystarczającego ruchu na swoich stronach i niestety nie są uwzględnione w zestawieniu SimilarWeb. Z pewnością odwiedza je więc dużo mniejsza liczba internautów. Jednakże nadal mogą służyć jako swoista reklama magazynu, gdyż dużo łatwiej trafić na ich serwis w sieci niż na drukowane czasopismo w punktach sprzedaży.

Zakończenie

Prasa komputerowa w Polsce w ciągu ostatnich trzydziestu kilku lat przeżywała wzloty i upadki. Nagła komputeryzacja kraju w latach 90. i umasowienie komputerów osobistych znalazły skutek w odpowiedzi wydawców prasy, którzy starali się dostarczyć Polakom informacje z tego zakresu.

Na przeszkodzie rozwoju tej prasy stanęły prawdopodobnie dwa czynniki. Pierwszym z nich było upowszechnienie się wiedzy na temat komputerów osobistych i ich obsługi. Zmiana pokoleniowa, która nastąpiła przez ostatnich 20 lat, spowodowała upadek tych czasopism. Młodzi użytkownicy komputerów nie potrzebują już podstawowych porad. Drugim, ważniejszym, stał się łatwy i tani dostęp do Internetu, który wyeliminował potrzebę sięgania po czasopisma drukowane.

¹¹ <https://prasaplus.pl/titlesReports/titleReport/6584/11/8> [dostęp: 6.06.2021].

¹² <https://www.similarweb.com/website/pcformat.pl/#overview> [dostęp: 5.08.2021].

¹³ <https://www.similarweb.com/website/computerworld.pl/> [dostęp: 5.08.2021].

Wyraźnie widać także trend zmierzania ku e-prasie. Wszystkie przedstawione czasopisma posiadają wersję elektroniczną, którą można nabyć za pośrednictwem dedykowanych platform wydawców lub ogólnodostępnych, jak na przykład www.e-kiosk.pl.

Polskie czasopisma dotyczące komputerów i informatyki zawierają bardzo zróżnicowane treści i zależne są one od ich grupy docelowej. W grupie magazynów popularnych wyróżnić można newsy oraz wiele testów sprzętu przeznaczonego dla zwykłych użytkowników czy też poradniki dotyczące sprzętu i oprogramowania. Grupa czasopism profesjonalnych zamieszcza głównie publicystykę oraz materiały poradnikowe przeznaczone dla programistów i innych ekspertów IT.

Być może za kilka lat na rynku drukowanej/elektronicznej prasy informatycznej pozostaną już tylko tytuły przeznaczone dla profesjonalistów, a funkcję prasy popularnej przejmą portale internetowe i kanały na YouTube. Podobny efekt miał miejsce w przypadku czasopism o grach wideo, gdyż jeszcze na początku XXI wieku w Polsce ukazywało się ich kilkanaście, a obecnie tylko trzy.

Tym, co łączy wszystkie tytuły, jest niewielki w porównaniu z latami wcześniejszymi nakład. Nie dziwi to w przypadku pism fachowych, ale ogromny spadek nakładu i sprzedaży magazynów popularnych stanowi kolejny dowód na powolny upadek prasy drukowanej w Polsce.

Bibliografia

- Cetera W., *IKS — Informatyka, Komputery, Systemy 1986–1989. Studium przypadku*, Warszawa 2016.
- <http://www.it-professional.pl/o-miesieczniku/> [dostęp: 6.06.2021].
- <https://prasaplus.pl/titlesReports/titleReport/6584/11/8> [dostęp: 6.06.2021].
- <https://www.pbc.pl/rynek-prasowy/> [dostęp: 6.06.2021].
- <https://www.similarweb.com/website/pcformat.pl/#overview> [dostęp: 5.08.2021].
- <https://www.similarweb.com/website/computerworld.pl/> [dostęp: 5.08.2021].
- <https://www.wirtualnemedial.pl/artikul/sprzedaz-gazety-luty-2021-gazeta-wyborcza-rekordowy-spadek> [dostęp: 6.06.2021].
- Kanał magazynu „IT Reseller” <https://www.youtube.com/channel/UCFzJktqQf46aL-Juz0mHx9PA> [dostęp: 6.06.2021].
- Kolasa W.M., *Prasa komputerowa w Polsce. Historia i statystyka*, „Annales Academiae Paedagogicae Cracoviensis. Folia 2, Studia Ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia”, 2001, z. 1, s. 109–135.
- Media Kit* czasopisma „Computer Reseller News”, udostępniony przez redakcję.
- Mielczarek T., *Monopol, pluralizm, koncentracja. Środki komunikowania masowego w Polsce w latach 1989–2006*, Warszawa 2007.
- Stopka redakcyjna*, „IT Reseller” 2021, nr 338 (numeracja ciągła), s. 3.